7e JAARGANG No. 20 15 FEBRUARI 1952

In de Weegschaal

WEEKBLAD onder redactie van Dr K. H. Miskotte (hoofdredacteur), Dr H. Berkhof, Dr A. J. Bronkhorst, Ds J. J. Buskes Jr, Ds R. Bijlsma, Ds F. J. Pop, H. M. van Randwijk, Dr P. J. Roscam Abbing, Ds J. van der Wiel en Joh. Winkler

Karl Barth over:

DE KERK EN DE VREDE

In het vraaggesprek, dat begin October 1951 in Genève met Barth is gevoerd, is ook het bovenstaande onderwerp aan de orde geweest.
De vraag luidde: Men spreekt druk over een kerkelijke actie ten gunste van de vrede.
Waarin zou volgens u zo'n actie moeten bestaan?
Is de eerste dienst, die de kerk aan de zaak van de vrede kan bewijzen, niet deze, dat zij orde op haar eigen zaken stelt?
Moet zij vervolgens niet werken voor het herstel van rechtvaardiger levensvoorwaarden?
Moet zij ten slotte door haar prediking niet een beetje licht brengen in de nacht, waarin alle propaganda ons heeft gebracht?
Antwoord:
De drie punten van deze vraag zijn goed. Ik kan ze over nemen. Maar laat mij dezelfde dingen een beetje anders zeggen.
Er bestaat stellig een manier waarop de kerk ten gunste van de vrede kan werken.

1. In de eerste plaats zal de kerk altijd en altijd opnieuw zich moeten inspannen om eenvoudig Kèrk te zijn, Kerk van Jezus Christus en niets anders dan dat. Ik vraag me af of er in de hedendaagse wereld een andere „derde macht" bestaat dan de kerk van Jezus Christus. Als er zo iets als een „derde macht" is, kan dat alleen de kerk zijn.
Het is uitermate moeilijk iets te zeggen over haar werking (action), haar eigen plaats. Maar àls er een plek is, waar de twee macht-werelden (Oost en West) van vandaag elkaar zouden kunnen ontmoeten; àls er boven het strijdgewoel uit zo'n plek is, — dan zou de kerk dat waarschijnlijk kunnen zijn. Zij alleen... Ik zie nl. geen enkele andere plaats tussen die twee werelden dan de kerk. Maar om dat te kunnen zijn, zal zij vóór alles Kèrk moeten zijn, en niets anders. Een kerk, die nationaal gebonden is, of die met een bepaalde cultuur of beschaving is samengegroeid, of die aan een of andere idologie vastzit, zo'n kerk kan de vrede niet dienen. Dat is onmogelijk. Want zij zou doen, wat veel kerken doen, in het Oosten en het Westen — ongelukkigerwijs ook in het Westen — zij zou partij kiezen. Zij zou wel een koùde oorlog voeren, niettemin een oorlog.
Daarom kan 't een echte stap op de goede weg zijn als weer besef ervoor ontstaat wat een vrije kerk is, vrij naar alle kanten. Die vrijheid kan niet zonder gehoorzaamheid, wel te verstaan: gehoorzaamheid *alleen* aan Jezus Christus.
2. Laat de kerk dus Kerk zijn. Kerk van God, die de souvereine Heer is zowel van het Westen, als van het Oosten; van Hem, die evenzeer de God der democraten als der communisten is. Dit houdt in, dat de kerk niet genoeg kan opkomen voor de geheel enige belangrijkheid van de mens als zodanig. De mens, en niet de dingen of de beginselen (les idées).... Heel eenvoudig: de mens.
Op dit ogenblik wordt de wereld uiteengescheurd, omdat de *dingen* allesoverheersend zijn: het geld, het kapitaal. En omdat bepaalde reusachtige beginselen (idées) alles te zeggen hebben, bijv. die van het Oosten, van het communisme.
Maar wat wordt temidden van dit alles van de mens? Wat hebben ze in Korea gedaan, allebei de partijen, waarlijk allebei? In naam van de vrijheid en de gerechtigheid heeft men een ruïneveld gemaakt.... millioenen doden en de mens is er vernietigd, vertrapt! Korea is een sprekend voorbeeld.
Het is de taak der kerk om luidkeels uit te roepen, dat de mens belangrijker is dan de dingen en de beginselen (idées). Alle goederen der wereld, alle waarheden der wereld wegen niet op tegen één mensenleven, tegen het leven van één enkel mens, van één klein kind.
Dat is 't, wat men vergeet en misschien heeft men 't nog nooit geweten!
De kerk is de Kerk van God — van de ware God. En zij is de kerk van de mens — van de ware mens. Aan haar de taak om de waardigheid van de mens te proclameren, waarover men zo dikwijls sprak, zonder te weten wat men zei.
3. Ja, de propaganda, voortspruitend uit afgoderij! (idolâtries). Het is wel zonderling: in een wereld, die zowel in het Oosten als in het Westen door en door materialistisch is, zijn het afgoderijen, die met elkaar oorlog voeren!
Wat kan de kerk daarin doen? Zij zou tegenover de beginselen (idées) de Logos moeten proclameren — niet een of ander woord (non pas une logia), maar het Woord der Waarheid.
De wereld zit stikvol leugens. Dikwijls vraag ik me af waar ze het hardst aan 't liegen zijn. Men liegt aan beide kanten.
Hebt u ook niet dikwijls de indruk, dat men de kranten moe is? Zij liegen allemaal, allemaal... ook onze brave Zwitserse kranten staan vol leugens. Men voelt iets daaronder aan het werk. Misschien dollars?
Natuurlijk, ook van het Oosten komt de propaganda. Men kan er niet meer toe komen om die te lezen. Zelfs als men met de beste wil bezield is om die lieden te begrijpen. Zij liegen, en zij doen het nog veel rauwer dan de anderen. Daarom merken wij het bij hen scherper op dan bij alle anderen.
Tegenover deze oceaan van leugens zou men die waarheid moeten hebben, dat 2 + 2 niet 5, maar 4 is. Dat zou van alle kansels van onze kerken moeten worden verkondigd, opdat wij weer eenvoudig zouden worden, ver uit de buurt van al die Oosterse en Westerse fantasieën.
Laat de kerk oprecht (honnête) zijn. Misschien is er in het christelijk denken altijd iets onoprechts, iets onbetamelijks, iets waarin de eenvoudigheid ontbreekt; die eenvoudige aanvaarding van de tegenwoordigheid Gods en van de uiterste belangrijkheid van de mens, van de naaste....
Ik voel me verplicht in dit verband een vurige bede te richten tot de oecumenische beweging: weest eenvoudiger! Weest minder diplomaten en weest meer christenen! Weest meer op de man af (plus directs)! Gij zijt kunstmatig.
De Kerk zou niet diplomatiek moeten zijn, maar glashelder;

(Vervolg op pag. 8, 4e kolom)

KBA 45144

zal triumferen. De kernvraag luidt: waar is de ene, werkelijk en geheel rechtvaardige, aan wie de macht van satan te schande wordt? Is het mogelijk de mens voor God te redden?
Terecht komt ook de epiloog niet meer op het gesprek tussen God en satan terug: want Job is de gezochte rechtvaardige niet! De strijd van God en satan gaat door. De betekenis van het boek Job in het O. T. is, dat het de vraag naar de éne rechtvaardige opwerpt èn wakkerhoudt. Zo is Job „ein Zeuge Jesu Christi" (Vischer)).
Het is zeker de moeite waard deze uitlegging te toetsen.

Ernst en Vrede, opstellen rondom de ethische theologie. Uitg. Boekencentrum, Den Haag (geb. f 6.90).

Deze bundel is opgedragen aan prof. van Rhijn, ter gelegenheid van zijn 25-jarig hoogleraarschap. Het was een goede gedachte, om naast een tweetal artikelen over de jubilerende hoogleraar, hem te eren met opstellen over de ethische theologie en haar voormannen. Onze hoofdredacteur heeft ongeveer een jaar geleden in dit blad de opmerking gemaakt, dat deze theologie in het vergeetboek geraakt is, omdat haar bedoelingen doorgewerkt hebben en dus haar opdracht is vervuld. Toch lijkt het me een gemis en schade, dat Gunning, Jonker, Chantepie etc. niet of weinig meer gelezen worden door de jongeren. Hopelijk draagt deze bundel er toe bij weer aandacht voor deze figuren te vragen. Toen ik zelf als jongen (in een geheel ander milieu opgegroeid) via lectuur met Gunning en Prof. Jonker in aanraking kwam, zijn zij mij dierbaar geworden en gebleven, niet alleen (en waarschijnlijk niet in de eerste plaats) om hun inzichten, maar om hun persoon, hun mens-zijn. Men kan er ook in deze bundel iets van proeven in het artikel van Dr Lekkerkerker over Gunning en Kuyper. Men zal deze controverse zeker niet zonder geëmotionneerde partijdigheid kunnen meemaken.
Het is niet nodig een overzicht van de inhoud te geven. Genoeg zij te vermelden, dat naast Gunning, geschreven wordt over de beide Chantepie's, Isaac van Dijk en Dr Gerretsen (dit artikel van Dr Scheers is zeer instructief voor deze onbekend gebleven figuur). Dr Stam en Dr v. d. Pol trachten lijnen te trekken van de ethische theologie naar Barth en Newman (hoewel het overigens fraaie artikel van v. d. Pol meer handelt over Newmans weg van de „ethische theologie" tot de R.K. kerk). De bundel besluit met een uitvoerige bibliografie.

Dr K. J. Brouwer: Dr Alb. C. Kruyt.
A. R. Zalman-Marda: Joseph Zalman. Uitg. J. N. Voorhoeve, Den Haag (beide f 5.90).

Twee nummers uit de reeks levensbeschrijvingen Fakkeldragers, die wij van harte aanbevelen. Het is sterkend om met deze twee figuren, ieder zo verschillend, in aanraking te komen.
Dr Brouwer geeft een nauwkeurig en met veel liefde geschreven overzicht van het leven van de grote zendingsman (zijn voornamen had hij te danken aan Alb. C. van Raaltel), die het gehele terrein van Midden-Celebes in bestek heeft gebracht en ethnologisch zowel als missionair heeft opgebouwd.
Mevr. Zalman vertelt het leven (en welk een leven!) van de „gezondene uit Israël", Zalman, de man van Elim. Het zou een verlies zijn, als de herinnering aan deze figuren verbleekte.

Bertus Aafjes: Aren lezen achter de maaier. J. M. Meulenhoff, A'dam (geb. f 5.90).

De ondertitel luidt: kronieken van kleine, maar vergeten bijzonderheden in het Oude en Nieuwe Testament. In dit boek ontmoeten we een Aafjes, die ik nog niet kende. Zijn zwerftocht door de Oosterse wereld bracht hem (als vanzelf) tot de bijbel, die hier in zijn beelden steeds meer doorzichtig werd. Het riet aan de Nijl, de maaltijd, de fontein, de gastvrijheid, de handel, de baby, het dak, ja wat niet al, wekten in hem herinneringen op aan bijbelse verhalen en woorden en wekten die tot leven. Zelfs de vraag, waar Kaïn zijn vrouw vandaan haalde, vindt haar oplossing.
Dat Aafjes zijn aren uitmuntend weet te stileren, behoeft niet gezegd te worden. — Er verscheen reeds een tweede druk.

KARL BARTH over:

De Kerk en de Vrede

(Vervolg van pag 1)

want helderheid (la clarté) is vrede.
Wij hebben een uiterst heldere en uiterst eenvoudige boodschap. Dat zou onze christelijke bijdrage aan de vrede kunnen zijn.
Natuurlijk zouden wij ons in dat geval niet kunnen voegen bij wat men de „vredesbewegingen" noemt. De kerk heeft iets anders te doen.

Anne H. Mulder: Passe Partout. Uitg. Em. Querido, Amsterdam.

Wie wel eens in de gelegenheid was, 's Zaterdagsavonds (V.P.R.O. 7.30 uur) Anne H. Mulder zèlf te horen, zal oude bekenden ontmoeten: het stukje over mej. Hoekendijk, over mr de Jongh of over Rembrandt: Segget Voort! Hij zal dit bundeltje willen bezitten of het ten geschenke geven.
Wie de Passe Partout's niet kent, raad ik aan er door dit boekje kennis mee te maken; u vindt er zeker een stukje levensvreugde in.

v. d. W.

H.H. Studenten,

Wij hebben voor U abonnementen op „In de Waagschaal" beschikbaar gesteld tegen zeer gereduceerde prijzen, n.l.:
Per jaar f 6.- — Per halfjaar f 3.75 — Per kwartaal f 2.-
U kunt U rechtstreeks bij de administratie opgeven voor één van bovengemelde abonnementen.

Adverteert in dit blad
Vraagt vrijblijvend advertentie-tarieven bij de administratie
Ook Familie-advertenties nemen wij tegen billijke tarieven op.

Aan Adm. „IN DE WAAGSCHAAL"
Egelantiersgracht 75 — Amsterdam-C.

Verzoeke te noteren als nieuwe jaarabonné: .....
.....
.....
.....
.....
Opgegeven door: .....
.....
Verzoeke proefnummer te zenden aan: .....
.....

BOEK- KUNST EN
HANDELSDRUKKERIJ

„AMACO"

Egelantiersgracht 75
Amsterdam-C.
Telefoon 45314

*

Uw adres voor...

JAARVERSLAGEN
DISSERTATIES

Wij geven gaarne technisch advies bij Uw drukwerkbestelling